

آیا اخلاق مهندسی برای حرفه مهندسی ساختمان سودمند است؟

علی دیزانی
پژوهشگر دانشگاه صنعتی دلف، هلند

در مواردی که تصمیم مهندسی جان یا مال کسی را به مخاطره می‌اندازد، باید به همه طرف‌های ذی‌نفع اطلاع‌رسانی کرد.

۲- چند مسئله

۲-۱- در حال تردد در سطح شهر، گودی عمیق بدون حفاظ را مشاهده می‌کنید. از تابلوی نصب‌شده در مجاورت گود، متوجه می‌شوید که گودبرداری برای احداث یک ساختمان بوده و کارفرما، ناظران و طراحان چه کسانی هستند. از خود می‌پرسید: «چرا این گود برای عابران ایمن‌سازی نشده است؟ ممکن است افراد رهگذر با کمترین بی‌توجهی به درون گود سقوط کنند». وظیفه شما چیست؟ آیا کارفرما یا ناظر را پیدا کرده و او را مطلع می‌سازید؟ آیا به سازمان نظام‌مهندسی ساختمان استان و یا شهرداری خبر می‌دهید؟ و یا این که چون این پروژه در حوزه مسئولیت قانونی شما نیست، وظیفه‌ای متوجه شما نخواهد بود؟

۲-۲- چند سال قبل ساختمانی را طراحی کرده‌اید. اطلاع دارید که ساخت آن هنوز آغاز نشده است. در این چند سال مقررات ملی ساختمان تجدیدنظر شده است و نکاتی جدید در طراحی اضافه گردیده است؛ به گونه‌ای که رعایت این نکات، موجب کارایی و ایمنی بهتر می‌شود. با توجه به شرایط، سازمان کنترل‌کننده طرح‌های ساختمانی در استان شما، هنوز تجدیدنظر طرح‌های قبل بر اساس مقررات ملی جدید را اجباری نکرده است.

هم‌اکنون مسئولیت شما در مورد تجدیدنظر طراحی ساختمان مورد نظر و رعایت نکات جدید چیست؟ اگر کارفرما درخواستی برای تجدیدنظر طراحی نداشته و بابت آن نیز دستمزدی پرداخت نکند، آیا شما باید در طرح بازنگری کنید؟ اگر مقررات جدید در ایمنی و سلامت ساکنان آینده این ساختمان تأثیر بسیار داشته باشد چطور؟

کشورهای در حال توسعه مثل کشورهای عربی از جمله کشورهای حوزه خلیج فارس، کشورهای جنوب شرق آسیا مثل مالزی، ویتنام، بنگلادش و همچنین کشورهای آفریقایی اقدام به تدوین کد اخلاقی مهندسی و فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی نمودند.

کشور ما ایران اگر چه بر اساس آثار به جا مانده از ایران باستان، پس از مصر، اولین کشوری است که توجه به اخلاق در حرفه‌ها نموده است، با وجود آنکه دین مبین اسلام در حوزه نظام اخلاقی و اخلاق در کسب و کار و حرفه‌ها، گنجینه‌ای از اصول کاربردی برای رشد و باروری اخلاق مهندسی است و علی‌رغم آن که کتابی‌های اخلاقی به جا مانده از عالمان فیلسوف و اخلاقی مسلمان ایرانی بیانگر تلاش‌های مجدانه برای کشف اصول اخلاق حرفه‌ای است که از صدها سال پیش برای ما به ودیعت گذاشته شده است، ولی علم اخلاق مهندسی در زمان حاضر در جامعه دانشگاهی و حوزوی ما هنوز رواج پیدا نکرده است.

در سال‌های گذشته، علی‌رغم آن که وزارت فرهنگ و آموزش عالی برای دانشجویان کارشناسی در رشته‌های مهندسی، این درس را مورد توجه قرار داده است، به دلیل عدم وجود کتاب درسی و استاد، به جز چند دانشگاه معدود، این درس ارائه نمی‌گردد.

نوشته حاضر قصد دارد با تعریف اخلاق مهندسی و تبیین آن، فایده و ضرورت پرداختن به این رشته علمی را برای بزرگترین سازمان حرفه‌ای کشور یعنی سازمان نظام‌مهندسی ساختمان توضیح دهد. ابتدا جهت آشنایی مقدماتی، قبل از تعریف اخلاق مهندسی، چند مسئله اخلاقی ارائه می‌شود.

۱- اخلاق مهندسی، توجه به آن دسته از گزاره‌های اخلاقی می‌کند که هویت مهندسی سبب آن می‌شود.

در دهه ۱۹۶۰، برخی فسادهای مالی بین روابط افراد دولتی و شرکت‌های خصوصی مهندسی، کلاهبرداری‌های متعدد و همچنین سوانح هواپیمایی و خودروبی در جامعه آمریکا، موجب نارضایتی مردم را در فعالیت‌های مهندسی فراهم کرد. در حوزه‌های دیگر مثل پزشکی، حقوق و تجارت، اتفاقاتی مشابه منجر به آن شد که توجه اجتماعی به اخلاق در حرفه‌ها افزایش پیدا کرده و تغییراتی در امور تجاری و حرفه‌ای در جامعه آمریکا اتفاق بیوفتد^۱.

در مورد مهندسی، مقالات متعددی در باب ضرورت توجه به اخلاق، نگرش غفلت از اخلاق در حرفه‌ها، چیستی و ماهیت اخلاق منتشر شد. توجه انجمن‌های مهندسی و سازمان‌ها به تدوین کدهای مهندسی به انجام پژوهش و تدوین منابع آموزشی برای اخلاق مهندسی با حمایت دولتی و درخواست برخی سازمان‌های حرفه‌ای از دانشکده‌های مهندسی برای آموزش اخلاق مهندسی موجب شد که از آن زمان تاکنون اخلاق در حرفه مهندسی به مانند حرفه‌هایی چون پزشکی و وکالت، مرکز توجه سازمان‌ها و دانشگاه‌های مهندسی گردد.

پس از شروع فعالیت‌های چشمگیر آمریکا در حوزه اخلاق مهندسی در اواخر قرن بیستم، کشورهای اروپایی و آسیایی پیشرفته نیز توجه شایانی به اخلاق مهندسی نموده و پژوهش، آموزش و تدوین کد اخلاقی و کتاب درسی بر اساس نظام اخلاقی خود نمودند. در پی این

هر تعارض منافع آشکار یا بالقوه‌ای که گمان می‌رود بر قضاوت یا کیفیت خدمت‌رسانی تأثیرگذار است باید افشا شود.

رویکردهای دیگر در تعریف اخلاق مهندسی بر مسئولیت‌ها و یا استانداردهای اخلاقی تأکید دارند. مارتین در کتاب اخلاق در مهندسی می‌گوید: «اخلاق مهندسی مشتمل بر مسئولیت‌ها و حقوقی است که باید توسط افراد درگیر در کارهای مهندسی و با در نظر گرفتن ایده‌آل‌های مطلوب و تعهدات شخصی در مهندسی صحنه گذاشته شود». او در جای دیگری از کتاب، اخلاق مهندسی را رفتارهایی می‌داند که از لحاظ اخلاقی در مهندسی الزامی یا قابل قبول بوده و همچنین سیاست‌ها و قوانینی است که از نظر اخلاقی مطلوب هستند^۵. چارلز هریس در کتاب خود می‌نویسد: «(اخلاق مهندسی تعدادی از استانداردهای اخلاقی است که توسط مهندسان انتخاب و مورد قبول واقع شده و در حرفه مهندسی به کار می‌رود)»^۶.

به آن دسته از گزاره‌های اخلاقی می‌کند که هویت مهندسی سبب آن می‌شود و در ایمنی، سلامتی و رفاه عمومی افراد متأثر از فعالیت مهندسی تأثیرگذار است. به این دستورالعمل‌ها نگاه کنید.

نمونه دستورالعمل‌های اخلاقی در حرفه مهندسی^۳

- در مواردی که تصمیم مهندسی جان یا مال کسی را به مخاطره می‌اندازد، باید به همه طرف‌های ذی‌نفع اطلاع‌رسانی کرد.
- تنها مدارک مهندسی‌ای قابل تأیید است که مطابق استانداردهای مربوط باشد.
- هرگونه تأیید یا تکمیل طرح‌ها یا مشخصه‌ها تنها در صورت مطابقت با استانداردها انجام شود. اگر طرف مقابل بر رفتار غیرحرفه‌ای اصرار بورزد، ضمن آگاه‌سازی مسئولین ذی‌ربط، قطع همکاری در پروژه ضروری است.

■ هر تعارض منافع آشکار یا بالقوه‌ای که گمان می‌رود بر قضاوت یا کیفیت خدمت‌رسانی تأثیرگذار است باید افشا شود.

■ از تلاش برای به دست آوردن موقعیت شغلی یا پیشرفت یا عقد قراردادهای حرفه‌ای با انتفاد نامنصفانه از سایر مهندسان یا سایر روش‌های نامناسب بپرهیزند.

■ از هرگونه رقابت ناسالم و غیراخلاقی با سایر مهندسان بپرهیزند. در صورت مشاهده رفتار غیراخلاقی مهندسان دیگر، به مسئولان ذی‌ربط گزارش شود.

■ اطلاعات حرفه‌ای در زمینه تخصصی با شرکت در دوره‌های آموزشی، مطالع منابع فنی و شرکت در جلسه‌ها و نشست‌های حرفه‌ای به رو نگه داشته شود^۴.

۲-۳- از طرف یکی از کمیته‌های تخصصی سازمان، طرحی به هیئت مدیره می‌رسد. این طرح موجب اشتغال بیشتر مهندسان عضو سازمان نظام مهندسی ساختمان و همچنین ارتقای محدود در کیفیت سیستم ساختمانی می‌شود. ولی اجرای این طرح موجب صرف هزینه بیشتر برای کارفرمایان به ویژه مردم عادی با بودجه محدود می‌شود. آیا رواست که چنین طرحی مورد تصویب سازمان نظام مهندسی ساختمان گردد؟ اگر جواب منفی است، متعادل‌سازی توجه به ایمنی، اشتغال‌سازی و توجه به میزان درآمد مردم چگونه باید انجام گیرد؟

۳- اخلاق مهندسی چیست؟

بسیاری از مهندسان و یا حتی مدیران سازمان‌های حرفه‌ای، زمانی که سخن از اخلاق به میان می‌آید، گمان می‌کنند اخلاق حرفه‌ای مربوط به نحوه معاشرت مهندسان با کارفرمایان، سازمان متبوع و در کل افراد و نهادهایی است که مهندسان با آن‌ها سروکار دارند. در بسیاری از موارد آن‌ها زمانی که قصد دارند از اخلاق مهندسی سخن به میان آورند، تنها به ارزش‌هایی همچون احترام به کارفرمایان، وفا به عهد، توجه به درخواست‌ها و نیازهای آنان، اخذ دستمزد منصفانه و امثالی از این قبیل اشاره کرد و اخلاق را منحصر به این گونه ارزش‌ها می‌پندارند. ضمن قبول آن که مهندسان باید معاشرت‌ها، اخلاقی رفتار کنند و در کسب و کار انصاف مالی را رعایت کنند؛ ولی ولی اخلاق مهندسی مثل اخلاق در حرفه‌های دیگر به مجموعه بایدها و نبایدهایی اطلاق می‌شود که یک مهندس، از آن حیث که مهندس است از حیث اخلاقی الزاماً باید انجام دهد. به عبارت دیگر اخلاق مهندسی، توجه

آیا با وجود قانونی کامل و جامع برای حرفه، نیازی به اخلاق وجود دارد؟

به اخلاق وجود دارد؟ آیا نمی‌توان گفت اخلاق چیزی نیست جز تبعیت از قانون؟ فیلسوفان اخلاق از چند منظر تفاوت‌هایی بین قانون و اخلاق برشمرده‌اند که از جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۱. منبع قانون، نهاد قانون‌گذاری است. قانون‌گذار به خاطر مصالح اجتماعی، محدودیت‌هایی را اعمال می‌کند تا مخاطبان آن قانون، الزاماً آن را تبعیت کنند. بر این اساس منبع قانون، برای فاعل انجام دهنده رفتار مربوط یک منبع بیرونی به حساب می‌آید؛ در حالی که منبع اخلاق معمولاً وجدان یا عقل انسان است. فاعل اخلاقی، به سوی رفتار اخلاقی سوق داده می‌شود، اگر عقل عملی یا وجدان او حکم به آن رفتار بدهد. بنابراین منبع اخلاق، یک امر درونی خواهد بود.

۲. قانون مبتنی بر قرارداد و وضع است. در حالی که اخلاق مبتنی بر واقعیت‌های اخلاقی است.^۸ یعنی به عنوان مثال، حتی اگر هیچ منبعی حتی ادیان حکم به الزام صداقت در رفتار ندهد، بنا بر وجود واقعیت صداقت به عنوان فضیلت یا ارزش رفتاری و کشف حسن آن توسط عقل، انسان‌ها معرفت به خوبی صداقت خواهند داشت. این گونه تفاوت‌ها در ماهیت قانون و اخلاق می‌تواند موجب تفاوت در امور ذیل شود:

■ قانون ضمانت اجرایی دارد. یعنی چنانچه قانون مراعات نشود، قانون به تنبیه و مجازات فاعل می‌پردازد. ولی اخلاق، ضمانت اجرایی بدان شکل ندارد. می‌توان حد اکثر چنین گفت که فرد خطاکار اخلاقی مورد خطاب وجدان درونی خود قرار می‌گیرد.

■ کانون توجه قانون به بعد از ارتکاب فعل است. به عنوان مثال در مورد سرقت، قانون‌گذار

۱. شناسایی هنجارها و قوانین اخلاقی و تشخیص وظایف اخلاقی در موقعیت‌ها و شرایط خاص و جزئی برای افراد، گروه‌ها و سازمان‌های درگیر در مهندسی با به کارگیری استدلال.

۲. ارزیابی عملکرد منش‌ها، سیاست‌ها و قوانین با مطابقت دادن با نظریه‌ها و اصول اخلاقی.

۳. حل مشکلات اخلاقی با تحلیل نظریه‌ها، اصول و به کارگیری استدلال.

در حوزه آموزش، هدف آموزش اخلاق مهندسی در حوزه مهارت‌های شناختی، عبارت است از مهارت در شناسایی مسائل اخلاقی، آشنایی با مبانی و اصول اخلاقی در تصمیم‌گیری اخلاقی و مهارت در استدلال اخلاقی. در حوزه مهارت‌های عاطفی، اخلاق مهندسی به طور عمده به دنبال آن است که موجب انگیزش و حساسیت اخلاقی برای انجام مسئولیت‌های اخلاقی در مهندسان افراد، گروه‌ها و سازمان‌ها شود.

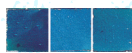
۵- قانون و اخلاق

همانطور که ذکر شد اخلاق مهندسی را در یک تعریف می‌توان به استانداردهایی تعبیر کرد که موجب افزایش کیفیت خدمات مهندسی و در نتیجه سلامت، ایمنی و رفاه عمومی می‌شود. سؤال آن است که قوانین نیز چنین رسالتی دارند. محدودیت‌های قانونی موجود در حرفه مثل مقررات ملی ساختمان ایران و مجموعه قوانین دیگر که در حوزه مهندسی مطرح می‌شود، وضع نشده جز برای آنکه وصول به این نتایج خوب را ضمانت کرده و از صدمات جانی و مالی افراد متأثر از خدمات مهندسی جلوگیری کند. در این صورت، آیا با وجود قانونی کامل و جامع برای حرفه، نیازی

۴- هدف اخلاق مهندسی

مهندسان صاحبان حرفه‌ای هستند که محصولات و فرایندهایی خلق می‌کنند که تولید غذا، سرپناه، انرژی، پوشاک، ارتباطات، بهداشت و حفاظت در برابر بلایای طبیعی را بهبود می‌بخشد و بر سلامتی، ایمنی، رفاه و زیبایی زندگی ما می‌افزایند. با این تعریف از مهندسی، اخلاق مهندسی به دنبال آن است که با تعریف وظایف اخلاقی، مسئولیت‌های اخلاقی و یا استانداردهای اخلاقی مورد نیاز در حرفه مهندسی موجب افزایش سلامتی، ایمنی و رفاه زندگی انسان‌ها شود. این رسالت به طور خاص با پیگیری سه دسته از مسائل اخلاقی انجام می‌گیرد:^۷

اخلاق می‌تواند در کنار قانون موجب عمل به وظایف، توجه به حقوق و مسئولیت‌ها و نیل به مصالح اجتماعی و فردی گردد.

با آرامش خاطر مرتکب فعل غیرقانونی شوند، درحالی‌که اگر آن فعل غیراخلاقی باشد و شخص به آن معرفت و انگیزش اخلاقی داشته باشد، حتی در نبود قانون او از انجام فعل خودداری می‌کند. این تفاوت‌ها و تفاوت‌های دیگر موجب می‌شود که اخلاق بتواند در کنار قانون موجب عمل به وظایف، توجه به حقوق و مسئولیت‌ها و نیل به مصالح اجتماعی و فردی گردد.

۶- حرفه و اخلاق

حرفه‌ها، نوع خاصی از اشتغال و پیشه‌ها هستند. دهخدا در تعریف حرفه می‌گوید: «صناعت که روزی بدان به دست آید ۸». تمایز صنعت از صرف کار در سه عنصر دانش، مهارت و توانایی است. چادویک پنج مؤلفه برای حرفه برمی‌شمارد: اشتغال، روزی به دست آوردن از طریق اشتغال، اختیار در کار و اشتغال، خدمت محوری و برخورداری از دانش، مهارت و صنعت، ایرکسینون فرد حرفه‌ای را عضو گروهی اختصاصی از افراد می‌داند که از خدمات مفید و ارزش محور برخوردار و نسبت به حوزه کاری خود صاحب دانشند.^۹

هریس در کتاب اخلاق مهندسی خود در تحلیلی جامعه‌شناختی، حرفه را حائز شرایط ذیل می‌داند:

۱. آموزش گسترده: ورود به حرفه‌ها نیازمند دوره‌های رسمی گسترده آموزشی است که مبتنی بر نظریات علمی است. بنابراین صاحبان حرفه‌های دوره‌ها را لاجرم باید در دانشگاه‌ها بگذرانند. بسیاری از حرفه‌ها نیازمند کارآموزی نیز هستند. یعنی علاوه بر آموزش‌های نظری باید مهارت‌های عملی نیز بدانند.

با تعیین مجازات فرد سارق، سعی بر ممانعت از ارتکاب این جرم در جامعه می‌کند؛ ولی تا وقتی که شخص به دزدی اقدام نکند، قانون با او سروکار ندارد. به محض ارتکاب فعل غیرقانونی و کشف فعل توسط شخص، قانون برای مجازات مجرم آغاز به فعالیت می‌نماید؛ ولی مخاطب اخلاق، فرد قبل از اقدام، هنگام اقدام و پس از اقدام به فعل است. به واسطه آن که اخلاق مربوط به عقل و وجدان درونی انسانی است، حتی در مرحله تصدیق و قبل از اراده فعل در ذهن فاعل، حکم اخلاقی قبح و حسن فعل براراده انسان تأثیر می‌گذارد. این مورد حتی در جریان انجام فعل نیز موضوعیت پیدا می‌کند. یعنی حتی وقتی شخص تصور می‌کند که چنین رفتار غیراخلاقی را انجام دهد، در همان مرحله تصور و تصدیق ذهنی و قبل از اراده، اخلاق وارد عمل می‌شود و حکم به زشتی فعل می‌دهد و نسبت به انجام فعل نهی می‌کند. این تفاوت موجب می‌شود تأثیرگذاری بیشتر اخلاق شده و پیشگیری به مراتب بهتری از رفتار ناپهناجارقانونی یا اخلاقی نسبت به قانون در جامعه می‌نماید.

■ جنبه بیرونی بودن قانون موجب می‌شود که قانون نتواند در همه جا حضور داشته باشد. چرا که اجرای قانون منوط به کشف و اثبات رفتار غیرقانونی است، لذا همواره امکان فرار قانون برای افراد وجود دارد. درحالی‌که اخلاق با توجه به جنبه درونی بودن همه جا وجود دارد و امکان فرار از امرورنهی اخلاقی میسر نیست. این تفاوت موجب می‌شود حتی در جایی که قانون وجود ندارد مثلاً قانون نسبت به رفتاری خاص ساکت باشد یا امکان کشف و اثبات رفتاری وجود نداشته باشد، افراد

۲. علوم و مهارت‌های ضروری: آگاهی‌ها و مهارت‌های صاحبان حرفه (تخصص حرفه‌ها)، برای یک بهروزی یک جامعه ضروری است. جامعه پیشرفته در حوزه علم و فن آوری به طور ویژه وابسته به نخبه‌های حرفه‌ای خود است. به عنوان مثال ما برای مراقبت از سلامتی خود و محافظت از بیماری‌ها به دانش پزشکان تکیه می‌کنیم. وقتی مورد اتهام حقوقی قرار می‌گیریم، وکلا علم و مهارت تخصص مورد نیاز برای کمک به ما را دارا می‌باشند.

۳. کنترل خدمات: حرفه‌ها نقشی انحصاری یا حداقل ویژه در کنترل خدمات حرفه‌ای منطقه خود ایفا می‌کنند. کنترل بازار خدمات از دو طریق صورت می‌گیرد. راه اول آن است که آن‌ها جامعه را متقاعد می‌کنند که فقط کسانی که مثل آن‌ها

ضروری است که علاوه بر قانون‌گرایی، توجه به اخلاق مهندسی در فرهنگ سازمان شکل و رونق بگیرد.

۷- اخلاق و حرفه مهندسی ساختمان

سازمان نظام مهندسی ساختمان به عنوان بزرگ‌ترین سازمان حرفه‌ای کشور متولی اصلی در حوزه تخصصی صنعت ساختمان است. پس از سال‌ها، جامعه ایرانی در حوزه قانون شاهد اجرای مناسب قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و آیین‌نامه اجرایی آن ورشد و بالندگی مقررات ملی ساختمان هستند. در استان‌های کشور، هزاران مهندس جوان به طور سالیانه وارد این سازمان عظیم شده و دوشادوش مهندسان باتجربه ساختمان شروع به فعالیت می‌نمایند. حال سؤال آن است که حرفه مهندسی ساختمان برای رسیدن به خدمت‌رسانی مطلوب به مردم و کنترل خدمات اجتماعی اعضای خود به گونه‌ای که موجبات سلامتی، ایمنی و رفاه عمومی را فراهم سازد، یا اینگونه تعبیر کنیم که به وظایف حرفه‌ای خود عمل کند و حقوق عامه مردم را به گونه‌ای رضایت‌بخش و قابل دفاع رعایت کند، چه ابزاری در اختیار دارد و چه ابزاری می‌تواند در اختیار بگیرد؟ هم اکنون سازمان نظام مهندسی با سلسله فعالیت‌های همچون آموزش برای اعضای خود، نظارت و کنترل بر خدمات آن‌ها و حتی در موارد تخلف، با مجازات اعضای متخلف، طبق قانون تلاش دارد که بر کیفیت خدمت‌رسانی خود کنترل و نظارت داشته باشد. سخن آن است که طبق سنن گذشته اسلامی ملی ما در اخلاق مداری حرفه‌ها و تجربیات دیگر کشورها در حوزه اخلاق مهندسی و همچنین وجود تجربه‌ی ذی‌قیمت اخلاق پزشکی، با نزدیک شدن به شروع دهه سوم حیات سازمان نظام مهندسی ساختمان، ضروری است که علاوه بر قانون‌گرایی، توجه به اخلاق مهندسی در فرهنگ سازمان شکل و رونق بگیرد. چنین رویکردی با ایجاد آگاهی اخلاقی برای افراد، گروه‌ها و سازمان‌های مهندسی ساختمان و همچنین ایجاد انگیزش و حساسیت اخلاقی،

دانش‌ها و مهارت‌های مورد نیاز را از دانشگاه‌ها و مراکز آموزش حرفه‌ای فرا گرفته اند، می‌توانند از آن عنوان و جایگاه شغلی برخوردار باشند. در کنار آن، آن‌ها سعی می‌کنند کنترل این مراکز آموزشی را نیز در اختیار داشته باشند. راه دوم آن است که حرفه‌ها بتوانند جامعه را متقاعد کنند که ضروری است برای افراد خواهان فعالیت در این حرفه، سیستم ارائه مجوز پروانه صلاحیت اشتغال به حرفه تعبیه شود.

۴. استقلال در محل کار: حرفه‌ها اغلب به گونه‌ای فوق‌العاده در محل کار خود استقلال دارند. این درجه از استقلال برای تحقق مسئولیت‌های حرفه‌ای حتی برای صاحبان حرفه‌ای که در سازمان‌های بزرگ فعالیت می‌کنند صادق است. پزشکان باید خود مناسب‌ترین درمان را برای بیمارانشان تجویز کنند. وکلا، خود باید راجع به بهترین روش برای دفاع از موکلانشان تصمیم بگیرند. توجیه این میزان از استقلال کاری برای حرفه‌ها آن است که فقط این صاحبان حرفه هستند که دانش مناسب برای تشخیص خدمات حرفه‌ای مناسب در موقعیت‌های خاص را دارا هستند.

۵. ادعای نظارت اخلاقی: حرفه‌ها به دنبال آن هستند که با استانداردهای اخلاقی که به شکل کدها ظهور پیدا می‌کنند خود را کنترل نمایند. اختیارات و قدرتی را که جامعه برای خوب زندگی کردن عموم به حرفه‌ها داده است، مثل تحت انحصار و کنترل قرار دادن خدمات اجتماعی خود که در بندهای قبلی به عنوان یکی از ویژگی‌های حرفه‌ها از آن سخن به میان آمد زمینه و سوسه‌انگیزی را برای سوءاستفاده از این قدرت در حرفه‌ها ایجاد می‌کند. بنابراین بیشتر حرفه‌ها در مقام آن برمی‌آیند که با نظارت بر خود امکان بروز این سوءاستفاده‌ها را کاهش دهند تا بتوانند برای مردم سودمندتر باشند. این کدهای اخلاقی معمولاً توسط خود حرفه‌ها اعلام و منتشر می‌شود.^{۱۰}

بدون شک علاوه بر کاهش تخلفات مهندسی و بهینه‌سازی در خدمات مهندسی، موجب رشد فضایل و زدایش رذایل اخلاقی در جامعه مهندسی شده و افراد و جامعه را به سمت کمال و سعادت سوق دهد.

۸- پی‌نوشت

۱. ر. ک. چارلز هریس، مایکل پریچارد و مایکل رابینز، اخلاق در مهندسی، (ترجمه رضا رضایی)، (تهران: شرکت انتشارات فنی ایران، ۱۳۷۹).
۲. ر. ک. مهدی فریور، «اخلاق حرفه‌مندی و پیشه‌وری در ایران باستان» و احد فرامرز قراملکی و دیگران، «در اخلاق حرفه‌ای در تمدن ایران و اسلام ۲۷»، ۴۷.
۳. کد اخلاقی انجمن ملی مهندسان آمریکا NSPEI
۴. ر. ک. عی‌خاکی صدیق، مقدمه‌های بر اخلاق پژوهی و اخلاق مهندسی، دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی.
۵. ر. ک. مایک دبلیو مارتن و رولاند شینزینگر، اخلاق در مهندسی، سازمان سنجش آموزش کشور.
۶. Chares Harris, Jr., Michael S. Pritchard, Michael J. Rabins, Engineering Ethics: Concepts and Cases.
۷. در جستارهایی در اخلاق کاربردی، زهرا خزایی و دیگران، دانشگاه قم و اخلاق کاربردی: ماهیت، روشها و چالش‌ها، ر. ک. زهرا خزایی، قم، ۱۳۸۹.
۸. عی‌اکبر دهخدا، لغت نامه، دانشگاه تهران، موسسه دهخدا، ص ۸۸۶۰.
۹. ر. ک. احد فرامرز قراملکی، درآمدی بر اخلاق حرفه‌ای، تهران: موسسه مطالعات بهره‌وری و منابع انسانی، انتشارات سرآمد، ۱۳۸۸.
۱۰. Charles E. Harris, Jr., Michael S. Pritchard, Michael J. Rabins, pp 2-3...